

Rådet for Helbredssikker Telekommunikation

Torsdag d. 19. november 2020

Oplæg til foretræde for Klima- Miljø- og Forsyningsudvalget

Indledning: Vi takker Klima- Energi- og Forsyningsudvalget for invitationen til foretræde med kort frist. Det sætter vi stor pris på.

Det glæder os i Rådet for Helbredssikker Telekommunikation, at udvalget stillede spørgsmål til Ministeren på baggrund af vores indsendte resumé af vores høringssvar. Tak for det.

Som sagt var det blot et resumé. Havde Ministeren eller dennes rådgivere læst Rådets høringssvar i sin fulde længde, ville det stå klart at samtlige punkter Ministeren rejser, er tilbagevist deri.

Derfor, vil vores oplæg i dag, tage udgangspunkt i Ministerens svarskrivelse samt de punkter vi indsendte i forbindelse med mail, hvor vi beder om at komme i foretræde.

Vigtigt at pointere: Vi, Rådet for Helbredssikker Telekommunikation er ikke imod teknologiske fremskridt - vi ønsker blot, at man skal sikre, at teknologien ikke skader miljøet og folkesundheden. Rådet består af folk som arbejder med IT hver dag samt nogle som har været ansat i mobil-branchen – så måske netop derfor mener vi, I bør lytte nøje til hvad vi pointer og har forsøgt at pointere igennem rigtig mange år!

Deltagere fra Rådet for Helbredssikker Telekommunikation:

Henrik Eiriksson, It-specialist og researcher, medlem af Rådet for Helbredssikker Telekommunikation email: henrik@solvation.net

Pernille Schriver, Cand.scient.biolog og miljøvejleder, medlem af Rådet for Helbredssikker Telekommunikation email: pernille.schrive@hotmail.com

Vibeke Frøkær Jensen, Cand.med.vet., Ph.D, forsker og videnskabelig rådgiver email: vibeke@helbredssikker-telekommunikation.dk

Thomas Graversen, Elektronik Ingeniør med speciale i digital signalbehandling, medlem af Rådet for Helbredssikker Telekommunikation email: thomas.graversen@gmail.com

Derudover deltager:

Advokat Christian F. Jensen email: cfj@bonnoradvokater.dk

Rådet bruger 5 min og Advokaten får 5 min og så 5 min til spørgsmål

1). Ministeren skriver, citat "**at udrulningen af 5G hos nogle har skabt bekymring for, om der vil være et øget niveau af elektromagnetisk stråling i fremtiden.**" Citat slut

Svar: Det er vigtigt at **pointere, at det er teleindustrien selv, som vurderer, at strålingstrykket vil stige** med op til 20% efter udrulningen af 5G og dette endda udelukkende frem til 2025! [1]

Mht. påstanden om, at "**bekymringen kun er hos nogle**", henviser vi til forskerappellerne 5GAppeal.eu og EMF Scientist Appeal, som er underskrevet af hhv. 407 og 253 topforskere indenfor elektromagnetisk stråling og biologiske effekter. Tilsammen har disse forskere udgivet over 2000 undersøgelser i EMF forskningsfeltet.

Disse to appeller har Klima, Energi- og Forsyningsministeren og udvalg modtaget d. 24. jan. 2020 og ligeledes har 4 andre ministre tillige modtaget disse, i forbindelse med at 7 organisationer troppede op på dørtrinet til ministerier med appeller i hånden og afleverede dem! [2] [3] [4]

2). Ministeren henviser til, at citat: "**ifølge lovgivningen skal radioudstyr være konstrueret med sikkerhed for menneskers sundhed. I Danmark er stråling fra radioudstyr underlagt grænseværdier, som er fastlagt på EU-plan.**" citat slut

Svar: **Ministeren er ikke blevet korrekt informeret**, da lovgivningen udelukkende baseres på en **teknisk** udstyrsstandard og ikke en sundhedsmæssig godkendelse fra EU.

Ingen EU Myndigheder eller agenturer har godkendt EMF eksponering sundhedsmæssigt (eller miljømæssigt). De har udelukkende udgivet anbefaling ("Rekommandation 1999/519/EC") **det er altså ikke korrekt, når ministeren antyder, at Danmark anvender "fælleseuropæiske sundhedsstandarder". Danmark anvender "fælleseuropæiske tekniske standarder".**

(Læser ikke op: (EU har blot givet et bundet mandat til at en teknisk standardiseringsgruppe (CENELEC) skulle implementere ICNIRP's grænseværdier i en teknisk standard (som via EU-regler blev lavet til en Europæisk EN standard). "bundet mandat" betyder i denne sammenhæng at CENELEC ikke kunne sætte nogen som helst spørgsmålstejn ved sikkerheden for mennesker eller miljø, da de transformerede ICNIRP's anbefalinger til en Teknisk EN standard. ICNIRP udtaler selv om deres anbefalinger: "de er ikke helbredsstandarder eller garanti herfor, som regeringer eller myndigheder kan gemme sig bag" [xx].)

Danmark anvender altså grænseværdier, som ikke er miljø eller sundheds godkendt af Europæiske myndigheder. Hvilket må betragtes som en sand skandale ud over alle grænser.

eksisterende grænseværdier er fastsat af en privat NGO – ICNIRP, som fraskriver sig ansvaret for at anvende grænseværdierne, som en sundhedsbeskyttelse.

De tekniske standarder har intet med EU-systemet at gøre: Selvom CENELEC arbejder tæt sammen med Den Europæiske Union, er det *ikke* en EU-institution. Ikke desto mindre bliver CENELEC standarder til "EN" standarder takket være EU-forordning 1025/2012.

3). Ministeren skriver, at Citat: "Jeg vil gerne understrege, at de fælleseuropæiske grænseværdier for mobilstråling er fastsat ud fra et forsigtighedsprincip".

Svar: Ministeren er her klart blevet misinformeret. Det fremgår tydeligt af Europa Kommissionens anbefaling/rekommandation, at grænseværdierne kun beskytter mod effekter, som ICNIRP betragter som etableret, dvs. beskytter kun mod akutte opvarmnings skader og derved ikke mod langtidseffekter.

(læser ikke op 1999/519/EC: "(10) ... recalling that only established effects have been used as the basis for the recommended limitation of exposure;...")

Forsigtighedsprincippet anvendes, hvor der IKKE er endegyldigt bevis, men hvor der er tvivl om især langtidseffekter. Det anvendes, hvor der er videnskabelig dokumentation for skadelige langtidseffekter, og disse mulige effekter er årsag til betydelig risiko for fremtidens sundhed eller skader på natur og miljø. Dette er præcist tilfældet for langtidseffekter af strålingen. [5] [6]

(Hertil kommer, at det er en privat organisation, ICNIRP, der definerer hvad der er "etablerede effekter" og fastsætter grænseværdierne. Det er interessant at disse grænseværdier giver teleindustrien fuldt råderum, samtidig med, at det er påvist [6], [7] at ICNIRP har betydelige interessekonflikter, i form af nære relationer til teleindustrien. Samme ICNIRP medlemmer udarbejder løbende de forsknings-vurderinger, som SST henholder sig til.)

Dette er også påpeget helt tydeligt af det Europæiske Miljøagentur, at forsigtighedsprincippet bør tages i anvendelse i forhold til lang tids effekter fra mobilstråling som er effekter, der ses ved niveauer mange tusinde gange under de nuværende grænseværdier.

EU [8] foretager en ny sundhedsvurdering af elektromagnetisk stråling baseret på uafhængig biologisk forskning uden interessekonflikter. Dette indikerer, at der kan komme nye, langt lavere grænseværdier indenfor få år.

Det er altså helt tydeligt at Dan Jørgensen er blevet misinformeret.

4). **Vedrørende grænseværdierne**, er vi ikke i tvivl om, at de nuværende grænseværdier bliver overholdt, men det er ikke ensbetydende med, at EMF-strålingen er **ufarligt**.

Der er dokumentation for at fastsættelsen af grænseværdierne er påviseligt belastet af interessekonflikter og forbindelser til selve teleindustrien og derved må ICNIRP, som fastsætter grænseværdierne, opfattes som direkte inhabile. [7]

Det er også vigtigt at påpege, at der er personoverlap mellem dem, der på Sundhedsstyrelsens vegne, vurderer forskningen og den gruppe, der sætter grænseværdierne, hvilket påviser inhabilitet.

Grænseværdierne er udelukkende fastsat ud fra at de ikke skal give opvarmningsskader over kort tid, som ikke er det samme som at de beskytter imod biologiske skader. Grænseværdierne er udelukkende fastsat ud fra målinger med én eneste strålingskilde – ingen hensyn til cocktaileffekter – altså at vi alle eksponeres af et utal af strålingskilder. Ligeledes er der slet ikke taget i betragtning at vi alle eksponeres hele livet nu – altså ingen hensyn til langtidseffekter!

Vigtigt at påpege at Sundhedsstyrelsen egen opdatering på egen hjemmeside nov. 2020 at *"Forskere kan endnu ikke be- eller afkræfte, at eksponeringen fra mobiltelefoner udgør en sundhedsrisiko. Ud fra en forsigtighedstilgang anbefaler Sundhedsstyrelsen en række enkle forholdsregler, man bør følge for at reducere eksponeringen fra mobiltelefoner."* - f.eks. bruge sms frem for tale.

At 5G ikke overskrider grænseværdierne er således ikke det samme som at det er **ufarligt**. I Bruxelles har man markant lavere grænseværdier end i DK – og man kan sagtens bruge mobiltelefoner i Bruxelles. Men der har været diskussion om at sætte grænseværdierne op i Bruxelles fordi 5G ellers ikke vil kunne fungere. Foreløbigt har Bruxelles forhenværende og nuværende miljøminister sagt nej til det! Dette viser at udrulningen af 5G vil give en kraftig forøgelse af strålingen, op i nærheden af et niveau hvor man risikerer akutte stråleskader.

5) Ministeren skriver videre: Citat: **"Forholdet til andre relevante direktiver er allerede blevet behandlet i forbindelse med direktivforhandlingerne". "Jeg er derfor tryk ved, at direktivet implementeres i overensstemmelse med gældende ret."**

Samtidig siger Dan Jørgensen **"Teledirektivet oplister desuden de hensyn, som skal varetages i forbindelse med implementering af lovforslaget. Miljø er ikke nævnt som et af disse hensyn."**.

Svar: Det, som ministeren siger her, er, at det ikke har været undersøgt om bekendtgørelsen er i konflikt med gældende miljølovgivning.

Faktum er, at den trådløse EMF- stråling IKKE har været igennem en miljøvurdering eller en miljøgodkendelse i Danmark ej heller i EU. [10] [11]

Hvordan kan man tilsidesætte miljøhensyn og evt. brud på habitatdirektiverne, fugledirektiver samt diverse naturbeskyttelseskonventioner i en så alvorlig og omsiggribende teknologisk udvikling, som 5G vil være med antenner for hver 200 meter i hele landet?

Dette må betragtes som bevidst tilsidesættelse af lov og orden i Danmark og et overgreb på sårbare natur samt biodiversitet!

Det er vigtigt at påpege, at SCHEER (Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks) og andre organer angiver trådløs EMF-stråling som et Miljøtoksin i kategorien højeste risikoklasse. [9]

Hertil kommer at med 5G vil energiforbruget og derved CO2 udledningen stige massivt - Målinger fra lande med 5G viser ca. 3 gange højere energiforbrug end eksisterende mobilnet - udrulning af 5G er dermed i konflikt med målene om at reducere CO2. Kina forventer at 5G vil udgøre 20% af energiforbruget indenfor få år. 5G udrulningen vil trække tæppet helt og aldeles væk under Danmarks Klimamål [12]

6) Økonomisk ansvarlighed for fremtidige strålingskader: Vi står i en alvorlig situation, hvor trådløs EMF-stråling højst sandsynligt bliver anerkendt som skadelig for både miljø, natur og folkesundhed indenfor få år.

Det er her vigtigt at pointere, at forsikringsbranchen i mange år har meldt klart ud, at de ikke forsikrer mod skader fra trådløs EMF-stråling og derved også 5G. Strålingen betragtes som "*high impact liability risk*" NETOP på grund af helbredsrisici.

Når effekterne af strålingen på naturen (f.eks. de synlige kollaps i insektbestanden også i naturparker) og befolkningens helbred bliver anerkendt, vil grænseværdierne blive sat ned med en faktor 10.000-1 million.

Dette vil i praksis betyde en tilbagerulning af 5G, hvilket svarer til en ekspropriation og dermed kan staten risikere, at hæfte økonomisk for den enorme investering teleindustrien har foretaget.

7) Ministeren skriver: citat: "*Jeg skal i øvrigt bemærke, at de til enhver tid gældende grænseværdier skal overholdes uanset en frekvenstilladelses varighed*"

Vi stiller spørgsmål ved om dette også gælder hvis reduktionerne i realiteten svarer til en ekspropriation efter en fremtidig beslutning om at reducere grænseværdierne på baggrund af den fremtidige videnskabelige og politiske accept af biologiske skader?

Derfor er det altafgørende, at det juridiske og økonomiske ansvar klarlægges inden tilladelse til udrulning af 5G gives.

8). Juridiske tiltag verden rundt / lovhjemmel / retssager i ind og udland er i kraftig stigning.

Referencer:

[1] Materiale vedr. forventet eksponeringsniveau ifm udrulning af 5G <https://helbredssikker-telekommunikation.dk/sites/default/files/Aktindsigt/Akt4.pdf>

[2] <https://www.5gappeal.eu/>

[3] <https://www.emfscientist.org/>

[4] <https://www.helbredssikker-telekommunikation.dk/nyheder/tre-appeller-afleveret-til-5-ministre>

[5] <https://www.eea.europa.eu/publications/late-lessons-2>

European Parliamentary Research Service <https://helbredssikker-telekommunikation.dk/sites/default/files/Aktindsigt/Akt4.pdf>

[7] Klaus Buchner <https://klaus-buchner.eu/wp-content/uploads/2020/06/ICNIRP-report-FINAL-19-JUNE-2020.pdf>

[8] Comparison of international politics on electromagnetic fields (power frequency and radio frequency fields), 2018. National Institute for Public Health and the Environment. Hollandsk myndighedsrapport rapport.
<https://www.rivm.nl/sites/default/files/2018-11/Comparison%20of%20international%20policies%20on%20electromagnetic%20fields%202018.pdf>

[9] Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks
SCHEER Statement on emerging health and environmental issues
(2018). https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/scientific_committees/scheer/docs/scheer_s_002.pdf

[10] "Spansk Ombudsmand afgør at 5G skal miljøgodkendes" <https://helbredssikker-telekommunikation.dk/nyheder/spanish-ombudsman-5g-missing-environmental-assessment>

[11] RESPONSUM om hvorvidt det vil være i strid med menneske-og miljøretlige regler at etablere 5G-systemet i Danmark ENDELIG UDGAVE https://helbredssikker-telekommunikation.dk/sites/default/files/190504%20Responsum%20med%20bilag%201_0.pdf

[12] <https://www.fiercewireless.com/tech/5g-base-stations-use-a-lot-more-energy-than-4g-base-stations-says-mtn>